

PAVLIHA

Pripoveduje Pavle Flerè

Za izpremembo se loti Pavliha mestnih birièev in jih pošlje v kopelj, ki si je niso želeli

Poln muh in dobre volje pride Pavliha v mesto, kjer opazi, da noèijo mestni birièi v velikem kalupu pri mestni hiši. Brž sklene, da jim eno zagode.

Med kalupom in med trgom je bila preko potoka položena ozka brv, ki še podnevi ni bila prav varna, kamoli ponoèi. Ko v mestu vse potihne in zaspe meščani spanje praviènega, se splazi Pavliha do te brvi, izmakne iz nje tri deske ter jih vrže v vodo. Potem pa začne prav pred mestno hišo razgrajati in razsajati, potegne star nož in obdeluje z njim kameniti tlak, da so se kar iskre kresale.

Ob tem razsajanju se birièi zbu-de in hoèejo navaliti na razgrajaèa. Ta, ne bodi len, jo pocedi naravnost èez brv. Birièi za njim. Pavliha je kajpak sreèno prišel prek, ker je vedel, kje je izmaknil deske; za birièe pa ta pot ni bila prav nič varna. A Pavliha jih z drugega brega še podžiga in krièi na vse grlo:

»Hoj, zaspanci! Kje ste? Kaj oklevate? Ali ste moške ali babe?«

Na te besede steèejo birièi jadrno za njim in vsak je hotel biti prvi. V temi pa ne vidijo luknje v brvi, drug za drugim pocepajo v vodo; in ker je bila odprtina ozka, si med deskami še oèohajo glave in polomijo zobe. Pavliha pa ne odneha s svojim zabavljanjem in krièi dalje:

»Ali še ne pridete? Kaj le počnete tako dolgo? Jutri me ne boste več lovili. Le počasi tecite, ker naglica ni prida!«

Podkurjeni s temi besedami se birièi še huje zaženo, a v še večjo svojo škodo. Eden si zlomi nogo, drugi roko, tretji se ves ogrebe, vsi pa se pošteno okopljejo.

Počasi se skobacajo na drugi breg tisti, ki so še mogli. Le da jih Pavliha ne èaka. Po pravici si namreè misli, da ga za njegovo potegavščino ne pohvalijo meščani, še manj birièi. Zato jo še tisto noè popiha iz mesta.

Po Pavlihovsko se v gostilni ne plačuje jed, paè pa jedèeva ješčost

Laèen in žejen pride Pavliha v sosedno mesto. Tam zavije v najbolj znamenito gostilno, ki se ji je rekalo »Pri kraljici«. Krèmarica »Pri kraljici« je bila priljudna in okretna žena ter je že po videzu spoznala gosta, ki je vstopil, kaj bi mogel biti. Tudi Pavliha takoj prepozna, da ni pravdanski èlovek. Povpraša ga zatorej, ali hoèe jesti pri gosposki mizi ali pri kmetiški ali pa zna-biti skupaj z njeno družino.

»Preljuba gospa,« odvrne Pavliha, »ubog popotnik sem in za božo voljo vas prosim, dajte mi jesti, da ne omagam.«

Krèmarica pa reèe: »Priatelj, Zastonj je umrl in Nedaj ga je pokopal. Mesar tudi ne meèe za meno-j mesa, pošteno mu moram odšteti zanj denarce; zato pa tudi sama lahko dajem jesti le za denar.«

»Za denar jesti?« se zavzame Pavliha. »To je kakor nalašč zame. Kar povejte mi, za koliko in koliko moram pojesti in popiti?«

»Pri gosposki mizi,« ga pouči krčmarica, »za 24 beličev, pri kmetiški za 18, s posli skupaj pa za 12.«

»Gospa,« pravi Pavliha, »mislim, da je toliko boljše, kolikor več denarja je.«

Rekši sede h gosposki mizi ter si da postreči z jedačo in pijačo. Ko se naje in napije, reče gospodinji:

»Gospa, zdaj sem pripravljen, da me odpravite.«

»Dragi moj gost,« odgovori krčmarica, »nobenega odpravljanja ni treba. Plačajte lepo svojih 24 beličev, ki ste jih zajedli in zapili, pa pojdite v božjem imenu!«

»Kaj?« se začudi Pavliha. »Tako se vendar nisva zmenila. Sami ste rekli, da se je pri tej mizi za 24, pri oni za 18 in spet pri tretji za 12 beličev. In če sem jedel pri mizi za 24 beličev, sem opravljal za nje svoje delo in jih pošteno zaslužil. In še to vam povem, da je bilo opravilo mojih čeljusti hentano težko; sami ste lahko videli, kako sem hitel in se mastil, da je kar kapalo od mene, tako da ne bi spravil vase več nič, čeprav bi mi šlo za glavo. Zato mislim, da ni prav, če mi utrgavate ta težki prislužek.«

Krčmarica, ki je bila dobrosrčna žena, pač vidi, da Pavliha samo zvitorepi, vendar se ne ujezi ter mu le reče:

»Priatelj, res je, kar pravite. Videla sem vas, da ste otepali kakor mlatič. Naj bo v božjem imenu! Nočem vam spotikati, kar ste pojedli in popili. Kar tega ne mislite, da vas še plačam za vašo ješčost, in pa k meni ne hodite več. Če bi imela goste kakor ste vi, lahko kmalu zaprem gostilno »Pri kraljici.«

Tudi kupljene kokoši se po Pavlihovsko plačujejo drugače kakor po navadi

Svoj čas ljudje niso bili tako prekanjeni, kakor je to dandanes; posebno preprosti ljudje in kmetje so bili silo lahkoverni, kar so često izrabili taki ptiči, kakor je bil Pavliha.

Suh in s kačo v žepu postopa nekoč po sejmu in gleda, kje bi se mu moglo kaj obrniti na dobro. Tako pohajkujoč se nameri na kmetico, ki je imela poln jervas kokoši in z njimi lepega petelina. Pavliha se ustavi, pogleda kokoši, pogleda petelina in reče:

»Mati, po čem so kokoši?«

»Dvojica za groš,« odvrne ženica.

»Hm,« migne Pavliha. »Mati, drage so; ali ne bi kaj popustili?«

»Nak,« ga zavrne žena. »Kokoši so take, da jih za to ceno zmeraj lahko prodam.«

Še preden žena dobro izreče, pograbi Pavliha jerbasa s kokošmi in steče, ne da bi se zmenil za plačilo.

»Hej, hej!« poskoči kmetica. »Kakšen kupec pa ste? Ali ne boste plačali kokoši?«

»Kar précej,« pravi Pavliha. »Nesem jih samo svojemu gospodu, temu in temu, kar tamle za oglom.«

»Malo mi je mar, kam in komu jih nesete,« ga ustavi žena. »Gospoda, ki pravite o njem, ne poznam in ne vem, kje je doma, pa tudi nočem imeti opravka z njim. Že moj rajnki oče so me učili, da ni verjeti ljudem, ki se jim je od-

krivati in priklanjati. Plačajte kokoši, pa sva bôt. Potlej jih nesite, kamor hočete.«

»Mati, mati, pokara Pavliha žensko, »slaba je vaša vera in ne bo vam pomagala. Kaj bi se bali? Náte, tu imate petelina, ki vam ga zastavim, dokler ne prinesem denarja in vašega jerbasa.« In ji da lastnega petelina, ki ga lahkoverna kmetica res vzame v zastavo.

Pa se ji je zgodilo, kakor vsakomur, ki misli, da je vse dobro premislil: ukanila se je in s petelinom v naročju bi čakala Pavliha lahko do sodnega dne. (Dalje prihodnjič.)

K a l i n a   M a l i n a

Mornarjev sin

Valovi so se zaganjali v breg, morje je rjavelo kakor ranjena pošast. Težki oblaki so se spuščali čim dalje niže nad zemljo. Samo svetilnik na nasprotnem bregu je prodiral mrak.

Ribiči so se bili že davno vrnili v kolibe in so trdno spali. Samo v eni koči je še brlela bleda svetilka. V sobi na tleh se je pod plahto tiščalo troje otrok. Mati je klečala poleg njih in molila.

Nenadoma nekdo močno sune v vrata. V sobo stopi dvanajstleten dečko. Oči ima preplašene, lice mrtvaško blede, lasje razmršene od vetra. Kakor da bi z dečkom planil v sobo tudi vihar. Stene so se potresle, svetilka je močno vzplapolala, edino okence je zazvenčalo v pišu. Tudi leščerba, ki jo je deček držal, je ugasnila.

»Mama, videl sem ga... On je bil... Celó vesla sem slišal... Kako naj mu pomagam, mama?«

Mati pogleda sina in strašna bol ji spači lice. Niti misliti ne more. Samo roko položi na najmanjšo spečo deklico.

»Ali naj zbudim sosede?« — naglo vpraša deček.

Ne da bi počakal odgovora, plane iz koče in zdirja na vso moč k bregu. Kakor bi mignil, stoji pred najbližjo hišo in trka na vrata.

»Tata je na morju... Pojdite, stric Stojan, da ga poiščeva! Zdelo se mi je, da je blizu brega...«

Naglo, v eni sapi je izgovoril te besede. Ni mogel izgubljeni časa.

Od znotraj se zadere zaspan, debel ribičev glas.

»Domov pojdi, Rajčo, domov, fant! V takem času bi ti samo Bog mogel rešiti očeta.«

Zadnje besede je veter odtrgal od brega in jih zanesel daleč k morju. Rajčo jih skoraj ni slišal. Dirjal je že k drugi ribiški koči.

»Nocoj mi je morje odneslo čoln, Rajčo, ne morem ti pomagati.« — je bil odgovor.

V nekaj trenutkih je obšel Rajčo vse kolibe, toda zaman. Nihče se ni upal iti na morje, ki je postajalo čim dalje strašnejše. Tedaj pa se ubogi deček s poslednjimi močmi spusti k bregu, se za trenutek ustavi in glas, ki mu je od utrujenosti že ves hripav, se razlega naokoli:

»Tata, tata, drži se še malo, jaz ti grem na pomoč s čolnom!«

Burja je žvižgala, a Rajču se je zdelo, da sliši očetova vesla.

Kdo je dal tem šibkim rokam moč, da je, kakor bi mignil, potegnill čoln s